

Niet zomaar een boodschap

Voorganger: Regien Smit

Marcus 1, 21-39

Wie begint te lezen in het evangelie van Marcus, merkt dat hij Matthijs van Nieuwkerken van 'De wereld draait door' evenaart in de snelheid van zijn verteltrant. De openingszin is: het begin van het goede nieuws van Jezus Christus, Zoon van God.

We worden dagelijks gevoed met nieuwsberichten, krijgen via apps het nieuws op onze interesses toegesneden als we dat willen. De zaterdagkrant is een waar boek met allerlei achtergrond nieuws en analyses en nieuwe onderzoeken en inzichten. Nieuws, nieuws, nieuws! Elke week weer een nieuw boekenkatern, met recensies, die mij weer de adem benemen, want wat zou ik graag al die nieuwe informatie in me opnemen, maar waar haal ik de tijd vandaan?

Om niet te zwijgen van de trendwatchers, die ons bij voorbaat vertellen wat de belangrijkste inzichten zijn, die we in 2018 moeten gaan opvolgen. En de zogenaamde influencers, de meest invloedrijke sprekers vandaag, waar politici en machthebbers naar luisteren. Nieuws, nieuw, nieuws....de wereld draait door.

Maar in de kerk, in de gemeente van Jezus Christus horen we een Woord, dat al duizenden jaren oud is, en dat begint met het goede nieuws van Jezus Christus, Zoon van God. Dat goede nieuws, daar gaat het vanmorgen om. Is het ook nog steeds goed nieuws voor ons?

In de tekst die we gelezen hebben, zien we Jezus in de synagoge, in een privé-omgeving, namelijk het huis van de schoonmoeder van een van zijn eerste volgers, Simon Petrus, en vervolgens in de openbare ruimte, voor de deur van dat huis. Marcus schetst ons een Jezus, die spreekt, die onderwijst. Maar wat Jezus vertelt, horen we niet. We krijgen hier een man te zien, die overduidelijk niet tot de schriftgeleerden behoort. Waarschijnlijk had Jezus ook niet dat taalgebruik. Hij was opgegroeid in een omgeving waar lezen en schrijven minimaal aanwezig was. Vanaf de eerste eeuw na Christus hebben theologen zich de vraag gesteld of Jezus überhaupt wel kon lezen en schrijven. Maar wat hij zegt is kennelijk zo indrukwekkend, dat de mensen versteld staan en zeggen: ja maar.....dit is nieuw! Een nieuwe leer met groot gezag! Het kan niet anders of dat gezag wordt ervaren door het effect dat de woorden van Jezus hebben: ze zijn er getuige van hoe die woorden de krachten en machten ontmaskeren, die mensen van hun identiteit, van hun persoonlijkheid en zelfs hun wil beroven. Daar waar het Woord van Jezus klinkt, moeten die machten wijken en is er bevrijding. Krachten en machten, die overduidelijk tegen alles zijn waar God voor staat: wat hebben wij met jou te maken, Heilige Gods?

Vervolgens komt Jezus in het huis van de schoonmoeder van Petrus en als hij hoort dat zij met koorts op bed ligt, dan zijn het geen woorden, die haar doen oprichten van de koorts, dan is het Jezus' aanraking. Zij staat op, en begint te diakenen, zoals het er letterlijk staat. Zij wordt een van de vrouwen, die een belangrijke dienende taak krijgen in de weg die Jezus aflegt naar Jeruzalem.

Het effect van Jezus' woorden en daden is, dat er een enorme stroom van mensen op gang komt, die de zieken en bezetenen naar hem toe brengen. Daar, voor de deur, op de straat. En Jezus geneest en bevrijdt. En het worden er zoveel, de volgende ochtend is iedereen naar hem op zoek. Maar Jezus zegt: nu moet ik het goede nieuws aan anderen brengen.

Nu zijn er twee zaken in dit verhaal, waar ik even bij wililstaan. Het eerste is, de gebeurtenis zelf: het genezings en bevrijdingsverhaal, waarbij we tevens zien, dat dat zijn grenzen heeft. Jezus blijft niet op die plek, totdat iedereen genezen en bevrijd is. Wat moeten we daarmee? En ten tweede, het feit, dat Marcus Jezus portretteert als degene, die onderwijst en handelt met gezag en het effect dat daarmee gepaard gaat, maar die zijn identiteit niet wil prijsgeven. Wat heeft dat toch te betekenen?

Laatste las ik, dat een predikante is gestopt met het preken over het evangelie, want ze kon eigenlijk niks meer met al die verhalen over genezing en bevrijding, omdat het niet raakt aan het leven van vandaag. We kunnen er niks mee. Het brengt niets meer. Tja, als je deze verhalen leest vanuit de achtergrond van onze tijd, waarin de medische kennis astronomisch is en gezondheid zo niet een recht dan wel bijna een plicht is geworden, dan kunnen ze inderdaad verveling en zelfs ontevredenheid en ongeloof oproepen. Want wij weten vandaag de dag toch zelf wel hoe we van onze koorts af moeten komen. En bovendien is koorts geen ziekte, maar een onderdeel van het genezingsproces, dat het lichaam zelf aanpakt. En als Jezus toen mensen met een woord kon genezen, waarom doet ie dat dan nu niet meer? Dat is een manier van horen van deze woorden, die ons eerder van Hem vervreemden, dan dat ze ons iets nieuws brengen. Dan komen ze verouderd en niet relevant over. Maar volgens mij leggen we dan een claim op deze verhalen, die ten onrechte is. Jezus kwam niet in deze wereld om een nieuw gezondheidsideaal te brengen, om de gezondheidszorg te organiseren en te zorgen dat niemand meer ziek zou worden. Deze verhalen eindigen ook niet als de sprookjes van Grimm: en ze leefden nog lang en gelukkig. Degenen, die op dat moment genezen en bevrijd werden in de tegenwoordigheid van Jezus, waren daarmee hopelijk voorgoed veranderd, maar niet ineens onaantastbaar geworden voor ziekte en verval. Dat lezen en horen we nergens. Als deze mensen, zo mogen we gevoeglijk aannemen, zijn later net als iedereen, vroeg of laat gestorven aan het verval van hun lichaam. En zij, die Jezus gingen volgen, hadden in de regel een kortere levensverwachting dan gemiddeld. Nee, deze verhalen gaan er niet om een boodschap te brengen, met als doel een begeerde geestelijke en lichamelijke gezondheid te bereiken.

In deze verhalen, allemaal een momentopname, gaat het om wat de ziekte en demonische bezetenheid vertegenwoordigde: een leven, waarbij de persoon, de mens, werd afgesneden van alles wat waardig en zinvol is. De religieuze samenleving, waarin zij, die arm, gebrekkig en ziek waren, niet meetelden, niet als volwaardig. Onderdrukt en beschadigd, zonder hoop, dat was het leven, waar de Zoon van God goed nieuws voor had. Want tegen hen zei hij:

kom! Ik heb jou uitgekozen. Ik wil jou oprichten en laten zien dat jij het waard bent om te leven, en wel in verbinding met mij. Die boodschap van hoop is voor iedereen, niet alleen voor hen, die toevallig daar waren waar hij was. En Marcus vertelt het ons, opdat ook wij geraakt worden. Ook wij, die leven in een tijd, waarin we enerzijds leven in weelde en comfort, maar waar we soms ook pijnlijk worden geconfronteerd met krachten en machten, die ons niet willen zien als mens, die ons tot een nummer maken.

Erik Borgman zegt daarover in een essay het volgende: "ik vind het niet erg om afhankelijk te zijn van zorg, als ik ziek ben. Dat tast mijn mens zijn niet aan. Maar als ik, omdat er in de systemen iets mis gaat, als een zelfredzame burger moet proberen weer in het gezondheidssysteem terecht te komen, dan voel ik me ontheemd, door regels uitgesloten en niet gezien. Ik voel me absoluut uitverkoren, als ik als opa voor mijn hulpeloze baby-kleinzoon mag zorgen. Kwetsbaarheid en hulpeloosheid horen bij het mens zijn. Ziekte ook. Maar uitgestoten, gewantrouwd worden, omdat ik niet in de kaders pas, dát berooft mij van mijn mens zijn. De bevrijdende boodschap van Jezus Christus knalt die kaders omver." Omdat Hij jou en mij heeft uitgekozen, niet als een selectie, maar uit zijn liefde en verbondenheid, heeft jouw leven en mijn leven betekenis. Toen de Heer mij aanraakte, had ik het niet slecht. Ik was een mooie jonge vrouw met een goede baan en een dak boven mijn hoofd. Ik was zo gezond als een vis. Heel wat mannen wilden wel een beschuitje met mij eten. Maar toch leefde ik als een dolende in de woestijn. Niemand zag dat, ik zelf ook niet. Wilde dat niet zien.

Maar het heeft mijn leven veranderd, voorgoed. Het heeft niet voorkomen, dat mijn lichaam verval, het heeft ook niet voorkomen, dat ik in het jaar 2000 een flinke burn out kreeg en in het jaar 2003 mijn baarmoeder moest laten verwijderen. Het heeft mij wel een fundamentele bestemming gegeven: Dat Jezus mij heeft aangeraakt, heeft mijn leven een oneindig andere en rijkere betekenis gegeven. En daar ben ik Hem nog elke dag dankbaar voor.

En ik weet zeker, dat ik niet de enige ben, hier vandaag. Maar soms heeft die aanraking en die verbinding met Hem vernieuwing nodig en bevestiging. Daarom is het zo belangrijk dat we het verhaal van Jezus blijven horen en lezen en dat we elkaar onze eigen ervaringen vertellen. En ja, genezings en bevrijdingswonderen gebeuren nog steeds, maar die zijn er om ons over te verheugen omdat ze keer op keer laten zien wie Hij is. Niet om te denken: waarom x wel en y niet?

En dan het tweede punt. Jezus, die telkens zegt dat gezwegen moet worden over wie Hij is. Dat is werkelijk een uniek thema in het evangelie van Marcus, dat hij vol houdt tot en met de kruisdood en opstanding. Het oorspronkelijke Marcus evangelie eindigt met het lege graf, een open einde, dus. Het nodigt ons uit om zelf naar Jezus, de verrezen Heer te zoeken. Zoals Jezus dat ook zegt in het begin van dit evangelie, in de tekst van vandaag. Als hij hoort, dat iedereen naar Hem op zoek is, dan is het tijd om te gaan en anderen het goede nieuws te brengen. De zoektocht in dit evangelie gaat niet vooraf aan het goede nieuws, maar begint daarna. Het goede nieuws in Marcus is Jezus Christus zelf, die gekomen is voor jou en mij, die zijn leven voor ons heeft gegeven. Die zegt, dat jij en ik zijn uitgekozen, dat wij ertoe doen ongeacht wie we zijn en wat onze staat is. Hij nodigt ons uit om zelf naar Hem op zoek te gaan. Niet door opgelegde definities van anderen, niet op het gezag van anderen. Dit goede nieuws is niet zomaar een boodschap, het is de levensveranderende Heer zelf. Amen.